

Notáhta / Notat

MIN CUJ / VÅR REF
21/5281-21

BEAIVI / DATO:
02.11.2024

Referat fra halvårlig møte mellom Sametinget og Kommunal- og distriktsdepartementet 15.oktober 2024

Tid: kl.09.00 – 11.00

Sted: Diehtosiida

Deltagelse fra KDD:

Statsråd Erling Sande
Statssekretær Nancy Charlotte Porsanger Anti,
Politisk rådgiver Oda Maria Irgens Hokstad

Ekspedisjonssjef Bjørn Olav Megard,
Fagdirektør Kristina Strædet Gitmark
Seniorrådgiver Hilde Greve Mo
Førstekonsulent Maria Melve Kvåle

Deltagelse fra SD:

President Silje Karine Muotka
Sametingsrådsmedlem Elisabeth Erke
Politisk rådgiver Anne Henriette Nilut
Politisk rådgiver Nils Ante Eira

Direktør Inger Marit Eira-Åhren
Avdelingsdirektør Sten Olav Heahhta
Avdelingsdirektør Hege Fjellheim
Seksjonssjef Stine Marie Høgden

Saksliste:

1. Oppfølging av punkter fra halvårlig møte 9.april

a. Oppfølging av samerettsutvalget 2

Sametinget tok igjen opp viktigheten av oppfølging av SRU2. Sametinget mener, som tidligere, at rettighetskartlegging bør prioriteres først (foran forvaltningsordning). Sametinget la til at saken ikke blir mindre komplisert av å bli skjøvet på.

Konklusjon:

Kommunal- og distriktsdepartementet har forståelse for at dette er en sak Sametinget har behov for å løfte opp i møtet, men har ikke noe nytt å melde under dette møtet.

b. Språksenterstrategien

Sametinget ser på det å styrke eksisterende språksentre, og få grunnlag for å finansiere flere språksentre, som et av de viktigste verktøyene i språkarbeidet. Det vil også være en viktig del av oppfølgingen av sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Sametinget understreker at behovet er stort.

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til økt støtte til språksentrene og at dette er et første steg for å trappe opp deres kapasitet. Sametinget bestemmer hvordan midlene benyttes

Konklusjon:

Det er en omforent forståelse for viktigheten og behovet. Saken tas for øvrig til orientering.

2. Oppheving av prosedyrer for konsultasjoner og protokolltilførsel om å fortsette etablert praksis med halvårlige møter og Faglig analysegruppe.

Dette er en teknisk opprydning av regelverket. «*Prosedyrer om konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget*» (Uformelt omtalt som konsultasjonsavtalen) gitt i kgl res, må formelt oppheves. Disse reglene er allerede innarbeidet i Samelovens regler om konsultasjoner etter konsultasjoner mellom Sametinget og statlige myndigheter.

Sametinget legger til grunn at de to områder som ikke er innarbeidet i Sameloven, nemlig faglig analysegruppe og faste halvårlige president- og ministermøter, videreføres, som allerede etablert praksis i samforståelse med departementet, og videre at dette kan skje gjennom protokolltilførsel på halvårlig Minister og Sametingspresidentmøte.

Konklusjon:

Sametinget slutter seg til Kommunal- og distriktsdepartementet vurdering om at det er uheldig at to identiske regelsett som er i kraft til samme tid, av retts tekniske hensyn. Kommunal- og distriktsdepartementet og Sametinget legger videre til grunn at de to områder som ikke er innarbeidet i Sameloven, nemlig faglig analysegruppe og faste halvårlige president- og ministermøter, videreføres, som allerede etablert praksis.

Dette gjøres gjennom en protokolltilførsel på dette møtet. Protokolltilførselen er vedlagt møtereferatet.

3. Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport

a. Plenums vedtak om regional oppfølging

Plenums vedtak om regional oppfølging er oversendt Kommunal- og distriktsdepartementet:

<https://innsyn.onacos.no/sametinget/mote/norsk/wfdocument.ashx?journalpostid=2021155553&dokid=1310312&versjon=14&variant=P&>

Sametinget redegjorde for hovedpunktene i saken. Det er en spesiell stor utfordring for Sametinget at det mangler data og tall for å gjøre best mulig beslutninger opp mot den samiske befolkningen. Det er også behov for økt dialog på lokalt og regionalt plan. Sametinget vil være det viktigste «verktøyet» i prosessen videre.

Kommunal- og distriktsdepartementet har forståelse for at Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport har utløst et stort engasjement. De er enige i at det regionale og lokale plan må spille en rolle

og at det må jobbes i flere kanaler parallelt. Regjeringen vil følge opp når Stortinget har behandlet rapporten.

Konklusjon:

Saken tas til orientering

4. Sametinget ønsker orientering om status for veikart for samisk næringsliv

Sametinget viser til at arbeidet med veikartet for samisk næringsliv ble lansert i februar 2024 etter initiativ fra Nærings- og fiskeridepartementet. Daværende næringsminister lovte at det skulle følge penger til tiltak med veikartet. Veikartet skulle lanseres høsten 2024, men er nå utsatt på ubestemt tid.

Sametinget har satt av store interne ressurser til å bistå Nærings- og fiskeridepartementet i arbeidet med veikartet og da arbeidet med veikartet ble lansert, skapte det store forventninger i samisk næringsliv.

Det er vanskelig å skulle jobbe med forsonende tiltak mellom regjeringen og departementene når tiltakene regjeringen selv tar initiativ til ikke blir realisert.

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til at dette ikke ligger under statsrådets ansvarsområde, men statsråden kan videreformidle tilbakemeldingen til NFD om ønskelig. Departementet viser til at det vurderes å jobbe i flere spor for å bidra til positiv næringsutvikling. Innovasjon Norge og styrking av kommunale næringsfond er mulige virkemidler. Tiltak i tiltakssonen er også relevant i denne prosessen.

Konklusjon:

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til betydningen av positiv næringsutvikling i samiske samfunn. Sametinget håper på leveranse og viser til de løfter som er gjort i denne prosessen.

5. Tilbakemelding på regjeringens plan om å bygge kapasitet hos samiske rettighetshavere til å stå i prosesser og konsultasjoner med tanke på det høye arealpresset i energisaker.

Sametinget etterlyser konkrete tilbakemeldinger på dette. Dette er særlig aktuelt i de kommende vindkraftprosessene i Finnmark. Belastningen med disse prosessene kommer i tillegg til daglig arbeid og andre prosesser de berørte må delta i. Det viser seg at rettighetshaverne i mange tilfeller og må forholde seg til motparter, her under både private aktører og offentlige myndigheter, med store kapasitetsmessige og økonomiske ressurser.

Sametinget plikter å gjøre aktørene oppmerksom på at rettighetshaverne i liten grad har tilgang på rådgivning og bistand til planfaglige prosesser. Eksempelvis er reindrifta ofte familiebasert, noe som fører til at omfattende saksbehandling, sterk medvirkning i planprosesser og utredningsprogrammer samt deretter behov for sterk prosessuell involvering i mange ulike plansaker medfører en rettsikkerhetsrisiko for reindriftsutøverne. Samiske rettighetshavere må styrkes gjennom at de får mulighet til selv å delta, og å velge sakkyndig hjelp til å bistå dem i ofte langvarige plan- og juridiske prosesser, samt at det er gode og klare mekanismer for kostnadsdekning.

Sametinget viser også til at det er ulike måter å agere på i kommunene og at det er eksempler på at tiltak ikke blir konsultert om før vedtak er fattet.

Sametinget selv har en viktig oppgave i å bidra til å sikre grunnlaget for samisk kultur og samisk næringsutøvelse, og er gitt myndighet til dette bl.a. gjennom bestemmelser i plan- og bygningsloven.. Sametinget er en av to instanser som har innsigelsesmyndighet for nettopp dette forholdet. Sametinget mener derfor at staten har ansvar for å påse at Sametinget gjøres i stand, både økonomisk og kapasitetsmessig, til å ivareta den plikten og det ansvaret som følger av lovbestemmelsene.

Sametinget viser også til egen virkemiddelordning som er relevant i denne sammenheng, men at den på ingen måte dekker behovet.

Kommunal- og distriktsdepartementet forstår utfordringene dette medfører. Departementet viser til NRLs rådgivningstjeneste som skal være tilgjengelig for alle. Dette vil bli tatt med til Landbruks- og matdepartementet.

Konklusjon:

Kommunal- og distriktsdepartementet har forståelse for de utfordringene Sametinget viser til i denne saken. **Saken tas for øvrig til orientering.**

6. Konsultasjonsprosess om to Statlige planretningslinjer

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) hadde to forslag til statlige planretningslinjer på høring før sommeren. Statlig planretningslinje for arealbruk og mobilitet skal erstatte tidligere statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging fra 2014.

Statlig planretningslinje for klima og energi skal erstatte statlige retningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning fra 2018. Sametinget er svært bekymret for konsekvensene føringene i disse to statlige planretningslinjene vil kunne få for samisk kultur og næringsutøvelse, samt samisk samfunnsutvikling.

Kommunal- og distriktsdepartementet ser det som viktig at Sametinget har konkrete og direkte innspill i denne prosessen og håper at resultatet blir en forbedring og ikke det motsatte.

Konklusjon:

Med bakgrunn i pågående prosess tas saken tas til orientering på dette møtet.

7. Orienteringssak om status når det gjelder videre finansiering av Sámi Giellagáldu fra svensk og finsk side.

Sametinget har i samråd med Kommunal- og distriktsdepartementet utarbeidet et notat som skal være et felles grunnlag for Nordiske sameminister og Sametingspresidentens møte 22.oktober. Begge parter er enige om at dette er en utfordrende sak som må finne en løsning.

Konklusjon:

Saken er tatt til orientering.